

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Mai).

Det Haab, Landmanden i Vinterens Løb nærede om et tidligt Foraar, er ikke gaaet i Opfyldelse. Februarmaaned var 2°,79, Marts 2°,36 og det første Tidøgn af April 1°,62 høiere end sædvanligt, men midt i April slog Veiret om, Vinden blev østlig og Kulde og Nattesfrost indsendt sig, som er vedblevet til midt i Mai, da først varmere Veir begyndte. Regnmængden, som var omtrent den sædvanlige i Martsmaaned og rigelig i April, nemlig $\frac{1}{2}$ Tomme over det almindelige, har i Mai været meget knap, og enkelte Dele af Landet have næsten ingen Regn faaet; efter Veiriagttagelserne paa Landbohøiskolen ved Kjøbenhavn var indtil den 28de Mai kun falden $1\frac{1}{2}$ Linie Regn. Andre Dele af Landet have imidlertid været heldigere, og i Midten af Maaneden faldt gjennem hele den sydlige Deel af Landet en god blødende Regn, men det nordøstlige Sjælland, det nordlige og vestlige Jylland og vestlige Slesvig fik Intet, og med Undtagelse af at enkelte Lørdensbygger ere faldne hist og her, have disse Egne ikke faaet Regn siden Slutningen af April. I de sidste Dage af Maaneden er i Sjælland falden en blødende Regn, som der er Grund til at troe ogsaa har naaet de andre Dele af Landet. Østenvinden, der begyndte midt i April, har holdt sig indtil Udgangen af Mai med meget korte Afbrydelser.

Foraarsarbejderne begyndte iaar meget tidligt; allerede i Marts saeedes paa flere Steder Urter og Bonner, og i Begyndelsen af April Havre og Byg; paa enkelte Gaarde havde man allerede midt i April næsten fuldendt Saaeningen. Derefter indtraadte en Periode med Regn og Sne, som i Forening med Paaskefesten afbrød Arbejderne for en 14 Dages Tid, og de fleste Steder begyndte først Saaeningen af Havre og Tradet Byg igjen i den sidste Uge af April og blev fuldendt i det første Tidøgn af Mai; det Gradede Byg var endnu ikke saaet midt i Maaneden. Sæden er kommen nogenlunde godt op, og hvor Veiret har været gunstigt, er den ogsaa lovende, men mange Steder ere Virkningerne af Kulden og Torken meget ønlige, Ukrudt, navnlig Agerkaal, viser sig i stor Mængde, og Spidserne begynde at gulne, ligesom ogsaa Injekter, navnlig Smeldelarver (den gule traadformede Orm) have bidraget til at udtynde Planterne. — Jordens Behandling har ialmindelighed været let, skjøndt ikke fuld saa beqvem som sidste Foraar; de fleste Jorder vare nemlig først pløiede i December og Januar, og siden den Tid have vi ingen Frost havt, som kunde hjælpe til at skjorne Jorden.

Af Vintersæden har især Rugen følt Virkningerne af den vedholdende Kulde og Torke. Paa milde, kraftige og velcultiverede Jorder har Virkningen været heldig, da Rugen under gunstige Veirforhold vilde være bleven for stærk, men paa magre, kolde og lave samt paa bakkede Jorder, hvor den har været meget udsat for Vinden, har den lidt meget, og man seer iaar mange simple Stykker Rug; i det vestlige Jylland er der endog ikke saa Steder, hvor man har pløiet den om for senere at saae Boghvede eller Spergel i Jorden. I Almindelighed vil Rugen blive noget tynd og kort, men kan under fremtidige gunstige Veirforhold, og navnlig, naar Dræningen gaaer heldig, blive godt fjærnesat. Paa Sjælland satte den Bippe omtrent den 20de Mai.

Hveden har endnu Intet lidt og kan med heldigt Veir blive særdeles god.

Rapsen har i Almindelighed snarere havt Gavn end Skade af Foraarskulden, da den derved er bleven nogenlunde befriet for Insekter; Sideskuddene ere vel holdte noget tilbage, men Planterne ere kraftige nok, og i de Egne af Landet, hvor Rapsdyrkingen finder Sted i større Omfang, ere Udfigterne for Dieblicket meget gode.

Klover og Græs ere satte meget tilbage ved Kulden og Torken; Markerne vare mange Steder i Begyndelsen af April mere grønne, end henimod Midten af Mai. Kloveren havde imidlertid overstaaet Vinteren meget godt og stod tæt i Bunden. I de Dele af Landet, hvor en rigelig Regn faldt imod Midten af Mai, ere Græsmarkerne tilfredsstillende, og Qvæget blev sat ud i Ugen fra den 16de til 21de Mai. Hvor Regnen er udebleven, har Barmen vistnok fremhjulpet Græsset, men ikke været istand til at give det Frodighed; Raigræsset har holdt sig bedre end Klover og selv Timothei. De gamle Græsmarker have imidlertid lidt saameget af de foregaaende Aars Torke, at de kun under meget gunstige Veirforhold kunne afgive rigelig Næring for Qvæget; der findes mange Steder store Pletter, hvor Græsset er ganske borte. Hvor man tillige af Fodertrang har været nødt til at sætte Qvæget tidlig ud, og derved fra Begyndelsen af sat Græsmarkerne tilbage, er der ikke meget Haab om et godt Græsaar, og mange Steder vil man neppe kunne undgaae at overlade Qvæget endeel af Klovermarken, der var bestemt til Slet.

Foderet har været meget knapt i de Egne af Landet, hvor Høsten ifjor faldt slet ud og mange Steder har man været nødt til at sætte Qvæget ud langt tidligere end onskeligt. Men selv i de Egne af Landet, hvor man i Efteraaret troede sig velforsynet, er Foderet gaaet med, da det deels har været udroit, og deels anvendte man det noget rundhaandet til Strøelse o. l., da i Marts og Begyndelsen af April Alt tydede paa, at vi vilde faae et tidligt Foraar og Qvæget snart komme paa Græs. Den milde Vinter har bidraget meget til at

hjelpe Landmændene, som havde knapt med Foder, igjennem, da Faarene mange Steder have gaaet ude næsten hele Vinteren.

Huusdyrenes Foderstand er i det Hele tilfredsstillende, naar man undtager ganske enkelte Steder af Landet, hvor Fodertrangen har været stor, f. Ex. paa Bornholm. Som et glædeligt Fremskridt anføres fra de fleste Steder i Landet, at en kraftigere Fodring af Qvæget begynder at blive almindelig hos Bondestanden, og at i denne Vinter en ikke ringe Deel Kjørne er givet til Køerne med god Virkning, hvortil unægtelig ogsaa var stor Opfordring, da Høet var saa særdeles knapt og Sædpriiserne hele Vinteren have været forholdsviis lave. Der klages kun over, at man mange Steder er begyndt for seent med Kjørnefodringen, da Køerne allerede vare satte saameget tilbage i Foderstand, at det givne Quantum ikke var tilstrækkeligt.

Meieriudbyttet har været tilfredsstillende hvor man har fodret godt, skjøndt Mangelen paa Hø har været følelig; har man imidlertid sparet paa Kjørnen uden at have noget andet Kraftfoder, som kunde anvendes i Forbindelse med Halmen, saa har naturligviis Udbyttet været derefter; i den sidste Maanedstid før Køerne kom paa Græs var det vanskeligt at vedligeholde Mellemængden, da Foderet var saa særdeles tørt, og der klages almindeligt over, at Køerne i dette Foraar have kælvet seent, ligesom der ogsaa iaar ere mange overløbne Køer, som vel ere Følger af det sidste slette Græsaar.

Studefeedning har i denne Vinter ikke fundet Sted i stort Omfang. Den lave Priis paa Kartofler og Frygten for ikke at kunne gennemfodre hele Besætningen, gjorde at endee unge Kreaturer bleve fedede i Efteraaret navnlig i Sjælland. Feedningen i Jylland til det engelske Marked har siden den stadige Dampskibsart til England ophørte meest indskrænket sig til Brønde- viisbrændere og Møllere og enkelte større Gaarde, hvor Feedningen drives i stor Maalestok; paa den til Frysenborg

hørende Gaard Jernit er saaledes i Vinter fedet 200 Stude med Roer og Korn.

Studeholdet er i Jylland taget meget af; i Benschusel, hvor det tidligere fandtes paa hver Gaard, er det nu næsten ophørt og Malkekoer og Meieri traadt istedet. Staldning eller Halvfeedning med Korn i Straaet af Stude, bestemt for den flesvigste Marst, drives endnu efter den fra Forsædrene arvede Maade paa mange vestjydske Gaarde, men det er i Almindelighed kun hos de Landmænd af den ældre Skole, som ikke behøve at see paa, om deres Eiendomme forrente sig, da det Udbytte, denne Fremgangsmaade giver, i Reglen er meget ringe. Der er iaar, som saa hyppigt, tabt betydelige Summer paa det Dvæg, der er bragt til Foraarsmarkederne i Husum.

Huusdyrenes Sundhedstilstand er tilfredsstillende, Rastningen har ikke været almindeligere end sædvanlig og Læmningen er i Almindelighed gaaet særdeles godt, selv ved de Faar, der have gaaet ude næsten hele Vinteren. Faarene have i Almindelighed været frugtbarere end sædvanligt, og af Tvillinglam ere faldne mange, nogle Steder, hvor Græsjet har været knapt, maaskee endog flere end man har ønsket. Fra enkelte Steder klages over, at det har været vanskeligt at faae Kalvene til at leve, de døde 8 til 14 Dage gamle. Den Frygt man i Efteraaret nærede i Østjylland for at den megen Leiesæd skulde fremkalde Sygdom og navnlig Rastning mellem Koerne, har viist sig ugrundet. Paa Verne har mange Steder hersket megen Sygelighed blandt Hestene især Kolik og Lungsyge, men den er nu i stærk Aftagen.

Vandtrangen er endnu ingenlunde hævet overalt, dertil har Regnen ikke naaet langt ned i Jorden, og man er derfor ikke uden Frygt for en forestaaende tør Sommer, navnlig i de Egne, hvor der ifjor faldt saa lidt Regn. Imidlertid ere dog Udfigterne langt bedre, end de vare ifjor ved denne Tid, og de mange Foranstaltninger, der ere truffene for at optage Vandet ved Jordybning af Brønde, Oprensning af Damme o. l., vil gjøre, at al den Regn, der falder naar

Jorden er mættet, bedre vil kunne opbevares, end Tilfældet hidtil har været.

Af Insekter have Oldenborrerne, som man maatte vente, indfundet sig i overordentlige Mængder, ikke alene paa Dernes og i Halvoens Skovegne, men selv paa Hederne i Hammerum Herred, og have allerede viist deres ødelæggende Virkning paa Træerne, som dog langt vil overgaaes af den Skade, deres Larver ville foraarsage paa Markerne. De kom frem i Ugen fra d. 16de til d. 21de Mai, da Barmen begyndte. Baade fra Regjeringen og Landhuusholdningselskabet ere de landoekonomiske Selskabers Opmærksomhed henledet paa Midler til at ødelægge disse skadelige Insekter, og vi vide ogsaa, at der i mange Amter ere trufne hensigtsmæssige Foranstaltninger for at samle og dræbe saa mange som muligt; men vi frygte for at Foranstaltningerne ikke ere almindelige nok og derved blive Virkningerne for en stor Deel hævede. Men selv om der dræbes en stor Mængde af Oldenborrer over hele Landet, vilde derved kun Lidet være naaet, naar man ikke stadig modarbejder Ondet paa enhver Maade. Som det i det foregaaende Hefte er viist er Fredningen af Dyr, der ere henviste til at leve af Insekter, et af de vigtigste Midler. Dette maa derfor enhver Landmand i sin Kreds vaage over og med Tænksomhed søge at understøtte paa hver Maade; en Landmand paa Vangeland anbefaler saaledes ved Pløiningen af Brakmarken at iagttage, at Jurene ikke dækkes hurtigt, for at give Fuglene Leilighed til at samle saa mange desto flere Larver, og indretter derfor Pløiningen saaledes, at hver Plougkarl har 3—4 Acre for ad Gangen. Arbeidet gaaer derved omtrent ligesaa hurtigt og Larverne komme bedre frem og kunne derfor lettere udryddes. Det er kun ved bestandig at have Opmærksomheden henvendt paa alle Midler, der kunne anvendes, og ved at bringe dem i Anvendelse ved hver given Leilighed, at et Onde modarbejdes, som paa mange Steder truer med at blive en Ødelæggelse for Landbruget.

Smelderlarven (de gule Orm med bruunt Hoved) har ogsaa i dette Foraar viist sig paa mange Steder, og navnlig fra Sjælland klages meget over dens Angreb paa Bygget, der i et stort Omfang er udtyndet af den. Ogsaa Jordlop-
perne have været meget slemme i den tørre Tid og angrebet alle plantede Sager; mod dem er det maaskee lettere at finde Midler, idet Anvendelsen af Kalkvand, enten til at vande Planten med, eller som Hvidtekalk med en Kalkkoft stærket paa Bladene langs Bedene, synes at fordrive dem.

Det ringe Liv der i denne Vinter har været i Kornhandelen kan naturligviis ikke undgaae at virke trykkende paa Landbruget; den italienske Krigs Udbrud i Foraaret fremkaldte vistnok en raff Stigen af Priserne, men som ikke var af Væ-
righed, og for Tiden savnes igjen Liv i Kornhandelen. Meieri-
produkter og Qvæg have holdt sig i god Priis og det stærke Optræk af Heste, som i den sidste Tid er skeet i Jylland, vil ogsaa bringe endeel Penge i Landet. Omendkjøndt Penge-
krisen ikke just har været ødelæggende for mange Landmænd, saa spores dens Følger dog endnu paa den langt ringere Lyst til at sætte Penge i Agerbruget end tidligere; dog gaaer Drai-
ningen jevnt fremad; selv hos Bønderstanden er Interessens i stor Tiltagende, og de drainede Jorders Fortrin have ogsaa paa en staaende Maade viist sig i dette Foraar paa alle Vin-
tersædsmarker. Den store Byggelyst er naturligviis i høj Grad svækket, noget man i og for sig ikke kan beklage, men det gaaer ud over Teglværkerne, især de nyoprettede; ved Flensborgsfjord er der stor Forretningsløshed, store Partier af Teglværksprodukter ere oplagte, og mange af de nyanlagte Teglgaaarde have kun ringe Haab om at kunne bestaae.

Interessens for Qvægtillægget er i bestandig Tiltagende; paa Gundersløvholm har i dette Aar ingen Auction været, men der har været meget stærk Efterspørgsel om Kalve, og Alt hvad der kunde sælges er affat til gode Priser. Som et efterlignelses-
værdigt Exempel kunne vi anføre, at en af Aarstyrene er kjøbt af en Forening af Bønder i Frederiksborg Amt til Afbenyttelse

for Medlemmernes bedste Røer. Der er vist neppe nogen Tvivl om, at Opdrættet naturligt hører hjemme hos de mindre Landbrugere, der kunne anvende større Opmærksomhed paa hvert enkelt Dyr, end det paa en større Gaard er muligt, ligesom ogsaa Melken kan siges at være billigere for den mindre end for den større Landmand, da hiin ikke vil kunne udbringe sine Produkter til saa gode Priser som denne. Men for det kan stee paa den ønskeligste Maade, maa baade Interessen for og Kjendskabet til Qvægopdræt blive større hos Bondestanden, end Tilfældet hidindtil har været, idetmindste paa Derne; et bedre Produkt maa kunne frembringes og Qvierne betales med tilstrækkelig høie Priser, for at kunne erstatte Opdrætteren hans Udgifter og Flid. Det er som det første Skridt paa denne Vej at vi glæde os over det ovenstaaende Indkjøb, som vi ville ønske maa falde ud til Kjøbernes Tilfredshed.

Endskjøndt der ingen Mangel er paa Arbeidere for Tiden, saa høres dog ingen Klage over Arbeidsløshed, uden fra enkelte Egne i det vestlige Sjælland, hvor Høsten issor faldt saa særdeles uheldig ud. Derimod ere Haandværkerne i Kjøbstæderne at beklage, da de mindre gunstige Conjuncturer for Landmanden der søles særdeles stærkt, og navnlig i Modsætning til et Par Aar tilbage, hvor Landmandens Fornødenheder i saa høi Grad vare tiltagne.

Med Hensyn til de enkelte Dele af Landet, finde vi Leilighed til følgende Bemærkninger:

Af det nordlige Sjælland har den østlige Deel (Frederiksborg og Kjøbenhavns Amter) ikke været begunstiget af Regnen, i 4 Uger er ingen Regn falden, medens stærke Binde har været det almindelige. Alt er derfor meget tilbage, dog er det at haabe, at det i de sidste Dage af Maanedens indtrædende mere regnsfulde Veir vil medføre en Forandring til det Bedre. Smelderlarven har i Torken taget stærk Overhaand, og fra en Gaard i Frederiksborg Amt berettes, at paa 30 Eder Land med Byg er der ikke en Plet, der er ganske forskaanet. Skal man domme

efter Landbohøjskolens Mark maa de være tilfede i overordentlig Mængde; der ere fundne indtil 12 Stykker i en af de større Markbønner, og Bygget er overordentlig fortyndet, Urter have de derimod ladet urorte, ligesom Havren synes at have lidt mindre.

Fra det sydlige Sjælland lyde Beretningerne gunstigere, da der midt i Maaneden faldt en særdeles god Regn. Der er der, som vel overalt, en særdeles Forstjæl paa Saaetiden, da Endeel var færdig med Tilaaeningen allerede midt i April, og man har Exempler paa, at der er saaet Byg i Marts, medens man dog i Almindelighed først fuldendte Saaeningen i de første Dage af Mai. Hidtil har den tidlige Sæd holdt sig meget godt.

Fra Samsø lyder Beretningen temmelig ugunstig, Vintersæden er tynd, plettet og uden kraftigt Udseende, Vaarsæden er saaet i meget beqvem Jord, ialmindelighed i den første Halvdeel af April, og er kommen godt op; men den vedholdende vestlige Vind og Kulde har gulnet den. Paa Græsmarkerne har kun Raigræsset holdt sig, medens Klover og Timothei visnede bort i forrige Mars Lørke. Foderstilstanden er meget simpel, da Foderet har været saa knapt, og man er ikke uden Frygt for Vandmangel, da Vintersugtigheden kun har afgivet lidt til Brønde og Vandsteder. De 3 sidste Aar have været meget uheldige for Samsø, og Bondestanden, der tidligere levede i jevn Velstand, er gaaet meget tilbage og alle Forbedringer hvile.

Paa Møen, Falster og Saaland har vel ogsaa Kulden sat Planteværten endeel tilbage, men Regnen er der ikke udebleven saa længe, og med det indtraadte milde Veir har hele Vegetationen udviklet sig godt. Rugen har lidt noget, men den dyrkes ikke i stort Omfang, Hveden tegner særdeles godt, Vaarsæden er bragt godt i Jorden og kommer jævnt op, og Græsværten er lovende.

Paa Langeland og Laasinge synes ikke Udsigterne fuldt saa gunstige, men de Meddelelser vi have saaet ere fra Midten

af Maanedens før Regnen var falden, da Kulden havde sat Alt tilbage.

I **Fyen** har man ikke manglet Regn, og efterat Barmen har afløst Kulden, har baade Korn og Græs udviklet sig meget heldigt.

Til **Bensyssel** var Regnen, som faldt midt i Maanedens, ikke naaet; den vedholdende Nattefrost og kolde Nordenvind i Slutningen af April og Begyndelsen af Mai satte Provstirugen noget tilbage, den danske Rug er senere i sin Udvikling og begyndte først ret at voge med det milde Veir. Vaarsæden var endnu den 20de Mai ikke begyndt at spire, skjøndt noget af Havren var saaet for 4 Uger siden, men ventede paa Regn for at komme op. I nogle Strøg af Provindsen herskede blandt Faarene en ondartet Skab (Svæld), til hvis Dampning der imidlertid fra det Offentlige ere truffne Foranstaltninger.

Ikke heller **Vestjylland** har været begunstiget af Veiret. Rugen har overalt været trykket af Torken og tildeels af Nattefrosten, paa gode og velbehandlede Jorder har Rugen holdt sig nogenlunde, skjøndt den bliver kort i Straa og Bippe, men paa de skarpe Sandjorder er Rugen meget udtyndet, og hvor den ikke har været vel gjødet, seer den slet ud; den tidligsaaede har holdt sig bedre end den sildigsaaede. Vaarsæden er ialmindelighed først saaet seent, da man i de Egne, der ere stærkt udsatte for den koldere Luft fra Havet i Forbindelse med Taage og Nattefrost, ved at saa for tidlig let skaffer Ukrudsplanterne et stort Forspring; hvad der er saaet hidindtil er imidlertid kommen godt op. Endnu staaer det tilbage at saa den store Mængde Havre og tildeels Byg, som skal bringes i „Brændjord“ eller i Moserne og paa de Steder af Heden, hvor der er tilstrækkelig Maar at brænde. Denne Methode ansees for meget fordeelagtig og udbreder sig Aar for Aar mere, saaledes at man i denne Tid næsten overalt seer Heden indhyllet i Røg til alle Sider. Fra flere Steder

klages over Oldenborrerne, som have viist sig i Sværme selv midt paa Heden, hvor man tidligere ikke har kjendt til dem. I Biborgegnen have de indfundet sig i saa stor Mæsse, at i en lille Have have 2 Drengene hver Dag kunnet samle 1 Ed., og næste Morgen var Mængden usforandret.

Det **østlige Jylland** har været heldigere stillet med Hensyn til Regn end det vestlige, og Udsigterne der ere bedre, endstjondt de samme Klager høres over Rugens forskjellige Udseende. Vaarsæden kom først i Jorden efter Paaske og det Gradede Byg først mod Midten af Maanedens, det var derfor mange Steder endnu ikke spiret ved Beretningernes Udsendelse, men Havren var kommen godt og jævnt op. Interessen for Drainingen er i bestandig Tiltagende og mange Bønder have begyndt dermed; selv paa magre Jorder har Rugen iaar holdt sig langt bedre paa den drainede end paa den udrainede Jord.

I **Slesvig** har den østlige Deel faaet tidligere Regn end den vestlige, Beretningerne fra hiin lyde derfor bedre end fra denne, men ere i det Væsentlige overensstemmende med Forholdene i Jylland. Fra Nord-slesvig meddeles, at Pengeforholdene have ordnet sig godt, hvortil den Tillid, som Pengeinstitutterne i Kongeriget have ydet Prioriteterne, have bidraget meget; det hører til Sjældenhederne at der betales mere end 4 pCt. Rente, endstjondt der altid har været fri Rentefod; mange Prioriteter blive endog kun forrentede med $3\frac{1}{2}$ pCt. Lønnen synes nu, idetmindste i Eggen ved Haderslev, at være kommen tilbage til hvad den var tidligere, idet man kan have en dygtig Karl for 40—50 Rdlr. og en Pige for 30 Rdlr. aarlig.

Paa **Bornholm** har ogsaa Kulden trykket Alt, og Rugen har mange Steder lidt betydeligt. Man er kommen seent isærd med Vaararbejderne og mange Steder ventede man ikke at blive færdig med Bygsaeningen før ved Maanedens Slutning. Foderet har været meget knapt, Hø har næsten ganske manglet, og hvor man ikke har fodret med Kjerne er

Qvæggets Foderstand meget simpel, men Sundhedstilstanden er god. Græsset er meget tilbage, den Kløver der er saaet i Vaarsæden er kommen godt op, men hvad der er saaet i Vintersæden er tildeels mislykket. Den tidligere saa store Mangel paa Arbeidere er nu afdagen, ligesom og Lønnen er falden betydeligt; en Karl faaer nu 30—40 Rdlr. og en Pige 18—22 Rdlr.
